

PHASELIS ANTİK KENTİ ve ÇEVRESİNİN BOTANİK BULGULARI

(2017 Yılı Çalışmaları)

HAZIRLAYAN

Prof. Dr. Ramazan Süleyman GÖKTÜRK
Akdeniz Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü

(Bu çalışma Phaselis Yüzey Araştırmaları Projesi kapsamında hazırlanmıştır.)
Kasım 2017

PHASELIS ANTİK KENTİ ve ÇEVRESİNİN BOTANİK BULGULARI (2017)

Bu dönem (2017) yapılan arazi çalışmaları sonunda, toplanan bitkilerin adlandırma işleminde başta Türkiye Florası olmak üzere araştırma alanı ve yakın çevresinde daha önce değişik bilim insanlarınca yapılan çalışmalardan faydalanılmıştır (Davis, 1965-1985; Davis ve ark., 1988; Güner ve ark., 2000; Peşmen 1980; Düşen ve Sümbül, 2001; Göktürk ve Sümbül 2002; Sümbül ve Göktürk, 2005).

Phaselis, Antalya ili Kemer ilçesi sınırları içinde kalmakta olup, Türkiye Florasındaki kareleme sistemine göre C3 karesinde yer almaktadır. Araştırma alanından toplanan bitkilerin teşhis edilmesiyle 47 familya'ya ait 109 cins ve 125 bitki taksonu tespit edilmiştir. Phaselis antik kenti ve çevresinde bulunan 125 taksonun, 68 tanesi tür, 37 tanesi alttür ve 20 tanesi ise varyete kategorisinde yer almaktadır. Tespit edilen 125 taksonun 58 tanesi Akdeniz Fitocoğrafik Bölgesi elementi, 7 tanesi İran-Turan Fitocoğrafik Bölgesi elementi, 3 tanesi Avrupa-Sibirya Fitocoğrafik Bölgesi elementi ve 57 tanesi ise çok bölgeli veya fitocoğrafik bölgesi bilinmeyen kategorisinde yer almaktadır. Akdeniz elementlerinin alanda çok olmasının nedeni, sahanın tümüyle Akdeniz Fitocoğrafik Bölgesi içinde yer alması ile açıklamak mümkündür.

Bu rapor döneminde teşhis edilen 125 taksonun 28 tanesi endemiktir. Bu endemik taksonlardan 3 tanesi EN (Tehlikede), 9 tanesi VU (Zarar Görebilir), 7 tanesi NT (Tehdit Altına Girebilir) ve 9 tanesi LC (En az endişe verici) kategorisinde yer almaktadır (Ekim ve Ark., 2000).

Phaselis antik kenti ve çevresinde yetişen bitkilerin 6 tanesinin CITES sözleşmesinde yer aldığı görülmektedir.

Çizelge 1. Phaselis Antik Kenti ve Çevresinde Tespit Edilen Bitkiler (Kısaltmalar: Akd. El.: Akdeniz Elementi, Avr-Sib. El.: Avrupa-Sibirya Elementi, Ir.-Tur.El.: İran-Turan Elementi, ÇBFCB: Çok Bölgeli veya Fitocoğrafik Bölgesi Bilinmeyen, E: Endemik)

Familya/Bitkiler	Türkçe Adı	Endemi zm	IUCN Kategorisi	Bern (B) – Cites (C)	Fitocorafik Bölge
AMARANTHACEAE					
<i>Chenopodium ambrosioides</i> L.	Sirken				ÇBFCB
<i>Salsola kali</i> L.	Döngel				ÇBFCB
AMARYLLIDACEAE					
<i>Allium roseum</i> L. subsp. <i>roseum</i>	Gül soğan				Akd. El.

<i>Allium subhirsutum</i> L.	Tüylü körmen				Akd. El.
<i>Galanthus peshmenii</i> A.P. Davis & C.D. Brickell (Resim 1)	Peşmen kardeleni				Akd. El.
ASPARAGACEAE					
<i>Muscari racemosum</i> Mill. (Resim 2)	Müşkürüm	E	VU		Akd. El.
<i>Ornithogalum montanum</i> Cirillo	Dağ akyaldızı				Akd. El.
<i>Ornithogalum oligophyllum</i> E. D. Clarke	Kurt soğan				ÇBFCB
<i>Scilla bifolia</i> L.	Orman sümbülü				Akd. El.
ASTERACEAE					
<i>Centaurea drabifolia</i> Sibth. & Sm. subsp. <i>cappadocica</i> (DC) Wagenitz (Resim 3)	Peri sarıbaşı	E	LC		ÇBFCB
<i>Centaurea urvillei</i> DC. subsp. <i>urvillei</i>	Alakötürüm				Akd. El.
<i>Cyanus bourgaei</i> (Boiss.) Wagenitz & Greuter (Resim 4)	Kel gökbaş	E	VU		Akd. El.
<i>Hyoseris scabra</i> L.	Kaba semirten				Akd. El.
<i>Lactuca intricata</i> Boiss. (Resim 5)	Güzel merhemotu				Akd. El.
<i>Matricaria chamomilla</i> L. var. <i>chamomilla</i>	Alman papatyası				ÇBFCB
<i>Scorzonera elata</i> Boiss.	Çetotu				Akd. El.
<i>Tanacetum argenteum</i> (Lam.) Willd. subsp. <i>canum</i> (C. Koch) Grierson var. <i>pumilum</i> Grierson	Kaya pireotu	E	VU		Ir.-Tur. El.
<i>Xanthium spinosum</i> L.	Pıtrak				ÇBFCB
BERBERIDACEAE					
<i>Leontice leontopetalum</i> L. subsp. <i>leontopetalum</i> (Resim 6)	Kırbaş				ÇBFCB
BORAGINACEAE					
<i>Alkanna tubulosa</i> Boiss. (Resim 7)	Ege havacivası				Akd. El.
<i>Echium plantagineum</i> L.	Kırkbatıran				Akd. El.
<i>Myosotis alpestris</i> F. W. Schmidt subsp. <i>alpestris</i>	Boncukotu				ÇBFCB
<i>Omphalodes luciliae</i> Boiss. subsp. <i>luciliae</i>	Süreyye	E	NT		Akd. El.
<i>Onosma mitis</i> Boiss.&	Çam şincarı				Akd. El.

Heldr.					
<i>Paracaryum lithospermifolium</i> (Lam.) Grande subsp. <i>cariense</i> (Boiss.) R. Mill. var. <i>cariense</i>	Muğla çarşağı				Akd. El.
BRASSICACEAE					
<i>Eruca sativa</i> Miller	Roka				ÇBFCB
<i>Iberis carica</i> Bornm.	Kaya beğendi	E	NT		Akd. El.
<i>Lepidium draba</i> L.	Diğnik				ÇBFCB
<i>Nasturtium officinale</i> R. Br.	Suteresi				ÇBFCB
<i>Ricotia sinuata</i> Boiss. & Heldr.	Eğri cavlak	E	LC		Akd. El.
CAMPANULACEAE					
<i>Asyneuma compactum</i> (Boiss. & Heldr.) Damboldt (Resim 8)	Sıkıdeğnek	E	NT		Akd. El.
<i>Campanula involucrata</i> Aucher ex A. DC.	Sarım çanı				ÇBFCB
<i>Campanula podocarpa</i> Boiss.	Kavruk çan				Akd. El.
CAPRIFOLIACEAE					
<i>Pterocephalus pinardii</i> Boiss. (Resim 9)	Yurt cücükotu	E	LC		Akd. El.
CARYOPHYLLACEAE					
<i>Arenaria deflexa</i> Dec. subsp. <i>microsepala</i> McNeill	Çöp kumotu	E	NT		Akd. El.
<i>Dianthus elegans</i> d'Urv. var. <i>actinopetalus</i> (Fenzl) Reeve	Deli karanfil	E	LC		Akd. El.
<i>Minuartia mesogitana</i> (Boiss.) Hand.-Mazz. subsp. <i>kotschyana</i> (Boiss.) McNeill	Uysal tıstıs				ÇBFCB
<i>Paronychia carica</i> Chaudhri var. <i>stipulata</i> Chaudhri	Koç kepekotu	E	VU		ÇBFCB
<i>Paronychia chionaea</i> Boiss. subsp. <i>chionaea</i> var. <i>chionaea</i>	Deli kepekotu				ÇBFCB
<i>Silene italica</i> (L.) Pers. Subsp. <i>italica</i> (Resim 10)	Yoğuşyüreği				Akd. El.
<i>Velezia pseudorigida</i> Hub.-Mor.	Has tıgotu	E	VU		Akd. El.

COLCHICACEAE					
<i>Colchicum decaisnei</i> Boiss. (Resim 11)	Göçkovan				Akd. El.
CRASSULACEAE					
<i>Sedum urvillei</i> DC.	Çıbanotu				ÇBFCB
EUPHORBIACEAE					
<i>Euphorbia exigua</i> L.	Güçük sütleğen				ÇBFCB
FABACEAE					
<i>Genista januensis</i> Viv. var. <i>lydia</i>	Geyik borcağı				Akd. El.
<i>Lathyrus aphaca</i> L. var. <i>affinis</i> (Guss.) Arc.	Sarı burçak				Akd. El.
<i>Lotus halophilus</i> Boiss. & Spruner	Çorak gazalboynuzu				ÇBFCB
<i>Melilotus indicus</i> (L.) All.	Otuzlu yonca				ÇBFCB
<i>Onobrychis oxyodonta</i> Boiss. var. <i>oxyodonta</i>	Kır korungası				ÇBFCB
<i>Ononis spinosa</i> L. subsp. <i>leiosperma</i> (Boiss) Sirj.	Demirdelen				ÇBFCB
<i>Trifolium physodes</i> Steven ex M. Bieb. var. <i>physodes</i>	Meşe üçgülü				ÇBFCB
<i>Vicia villosa</i> Roth subsp. <i>eriocarpa</i> (Hauskn.) P.W.Ball	Boğala				ÇBFCB
HYPERICACEAE					
<i>Hypericum bourgaei</i> (Boiss.) N. Robson	Cüce kantaron	E	LC		ÇBFCB
IRIDACEAE					
<i>Crocus cancellatus</i> Herb. subsp. <i>lycius</i> B. Mathew (Resim 12)	Süslü çiğdem	E	NT		Akd. El.
<i>Crocus danfordiae</i> Maw subsp. <i>danfordiae</i>	İnce çiğdem	E	LC		ÇBFCB
<i>Crocus speciosus</i> M.Bieb. subsp. <i>speciosus</i> (Resim 13)	Çayır çiğdemi				ÇBFCB
<i>Romulea bulbocodium</i> (L.) Seb. & Mauri var. <i>crocea</i> (Boiss.& Heldr.) Baker (Resim 14)	Morca				Akd. El.
JUGLANDACEAE					
<i>Juglans regia</i> L.	Ceviz				ÇBFCB
LAMIACEAE					
<i>Ajuga chamaepitys</i> (L.) Schreber subsp. <i>chia</i>	Acıgıcı				ÇBFCB

(Schreber) Arcangeli					
<i>Clinopodium vulgare</i> L. subsp. <i>arundanum</i> (Boiss.) Nyman	Yabani fesleğen				ÇBFCB
<i>Nepeta phyllochlamys</i> P. H. Davis	Kaya pisikotu	E	VU		Akd. El.
<i>Salvia verticillata</i> L. subsp. <i>amasiaca</i> (Freyn & Bornm.) Bornm.	Hart şalbası				Ir.-Tur. El.
<i>Scutellaria orientalis</i> L. subsp. <i>alpina</i> (Boiss.) O. Schwarz var. <i>alpina</i>	Dağ kasidesi				ÇBFCB
<i>Stachys cretica</i> L. subsp. <i>anatolica</i> Rech. f.	Yağlıkara	E	LC		Akd. El.
<i>Teucrium odontites</i> Boiss. & Bal.	Hamesi	E	EN		Akd. El.
<i>Thymbra spicata</i> L. var. <i>spicata</i>	Zahter				Akd. El.
<i>Thymus sipyleus</i> Boiss.	Sipil kekiği				ÇBFCB
<i>Ziziphora capitata</i> L.	Anuk				ÇBFCB
LILIACEAE					
<i>Fritillaria pinardii</i> Boiss. (Resim 15)	Mahçup lale				Ir.Tur. El.
<i>Tulipa armena</i> Boiss. var. <i>armena</i>	Dağ lalesi				Ir.Tur. El.
LINACEAE					
<i>Linum virgultorum</i> Boiss. & Heldr.	Güdün				Akd. El.
LYTHRACEAE					
<i>Lythrum junceum</i> Banks & Sol.	Sivri akclarotu				Akd. El.
MALVACEAE					
<i>Althaea officinalis</i> L.	Deli hatmi				ÇBFCB
MORACEAE					
<i>Ficus carica</i> L. subsp. <i>carica</i>	İncir				Akd. El.
OLEACEAE					
<i>Fraxinus ornus</i> L. subsp. <i>cilicica</i> (Lingelsh) Yalt.	Çiçekli dişbudak	E	LC		Avr.- Sib.El.
ORCHIDACEAE					
<i>Cephalanthera kurdica</i> Bornm. ex Kränzl.	Kurtkuşçuğu			C	Ir.-Tur.El.
<i>Ophrys climacis</i> Heimeier & Perschke (Resim 16)	Kemer salebi	E	EN	C	ÇBFCB

<i>Ophrys holosericea</i> (Burm. f.) Greuter subsp. <i>heterochila</i> Renz & Taubenheim	Deşdiye salebi			C	Akd. El.
<i>Ophrys mammosa</i> Desf. subsp. <i>mammosa</i>	Kedi kulağı			C	Akd. El.
<i>Orchis simia</i> Lam. (Resim 17)	Salep püskülü			C	Akd. El.
<i>Serapias vomeracea</i> (Burnm. fil.) Briq.	Sağırkulağı			C	Akd. El.
OROBANCHACEAE					
<i>Bartsia trixago</i> L.	Karaballıbaba				ÇBFCB
<i>Parentucellia latifolia</i> (L.) Caruel subsp. <i>latifolia</i>	Üçdilolu				Akd. El.
<i>Pedicularis cadmea</i> Boiss.	Has bitotu	E	LC		Akd. El.
OXALIDACEAE					
<i>Oxalis corniculata</i> L.	Sarı ekşiyonca				ÇBFCB
PAPAVERACEAE					
<i>Fumaria officinalis</i> L. subsp. <i>officinalis</i>	Şahtere				ÇBFCB
<i>Papaver pilosum</i> Sibth. & Sm. subsp. <i>spicatum</i> (Boiss. & Bal.)N. Wendt ex Kadereit	Dağ gelinciği	E	VU		Akd. El.
PLANTAGINACEAE					
<i>Digitalis ferruginea</i> L. subsp. <i>ferruginea</i> (Resim 18)	Arıkovanı				Avr.-Sib. El.
<i>Linaria chalepensis</i> (L.) Mill var. <i>brevicalyx</i> P.H.Davis	Halep nevruzu	E	EN		Akd. El.
<i>Veronica cuneifolia</i> D. Don subsp. <i>cuneifolia</i>	Yer mavişi	E	LC		Akd. El.
<i>Veronica lycica</i> E. Lehm. (Resim 19)	Fethiye mavişi	E	VU		Akd. El.
PLUMBAGINACEAE					
<i>Acantholimon ulicinum</i> (Willd. ex Schultes) Boiss. subsp. <i>ulicinum</i>	Kardikenı				Akd. El.
POACEAE					
<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers. var. <i>dactylon</i>	Köpekdişi				ÇBFCB
<i>Melica minuta</i> L.	Yer inciotu				Akd. El.
<i>Setaria glauca</i> (L.) P. Beauv.	Sıçansaçı				ÇBFCB

POLYGALACEAE					
<i>Polygala venulosa</i> Sibth. & Sm.	Er sütotu				Akd. El.
POLYGONACEAE					
<i>Polygonum cognatum</i> Meissn.	Madımak				ÇBFCB
<i>Polygonum salicifolium</i> Brouss. ex Willd.	Bibercik				ÇBFCB
PRIMULACEAE					
<i>Anagallis arvensis</i> L. var. <i>caerulea</i> (L.) Gouan	Farekulağı				ÇBFCB
<i>Cyclamen coum</i> Miller var. <i>coum</i> (Resim 20)	yersomunu				ÇBFCB
PTERIDACEAE					
<i>Cheilanthes pteridioides</i> (Reich.) C.Chr.	Kıvrık eğrelti				Akd. El.
<i>Pteris vittata</i> L.	Uzun eğrelti				Akd. El.
RANUNCULACEAE					
<i>Adonis annua</i> L.	Kanavcıotu				Akd. El.
<i>Ranunculus constantinopolitanus</i> (DC.) d'Urv.	Kağıthane çiçeği				ÇBFCB
RESEDACEAE					
<i>Reseda lutea</i> L. var. <i>lutea</i>	Muhabbet çiçeği				ÇBFCB
ROSACEAE					
<i>Cerasus prostrata</i> (Lab.) Ser. var. <i>glabrifolia</i> (Moris) Browicz	Taş kirazı				Akd. El.
<i>Sanguisorba verrucosa</i> (G.Don) Ces.	Sincanotu				ÇBFCB
RUBIACEAE					
<i>Cruciata taurica</i> (Pall ex Willd.) Ehrend					Ir.-Tur.El.
<i>Galium floribundum</i> Sm. subsp. <i>airoides</i> Hub.-Mor. ex Ehrend. & Schönb.-Tem.	Tekirova iplikçiği	E	NT		Akd. El.
SANTALACEAE					
<i>Arceuthobium oxycedri</i> (DC) M.Bieb.	Ardıç güveleği				Avr. Sib. El.
SOLANACEAE					
<i>Datura stramonium</i> L.	Boru çiçeği				ÇBFCB
<i>Solanum americanum</i> Mill	İtüzümü				ÇBFCB
THYMELAEACEAE					
<i>Daphne oleoides</i> Schreb. subsp. <i>oleoides</i>	Gövçek				ÇBFCB

TYPHACEAE					
<i>Typha domingensis</i> Pers.	şeytanmumu				ÇBFCB
URTICACEAE					
<i>Urtica dioica</i> L. subsp. <i>dioica</i>	Isırgan				ÇBFCB
VERBENACEAE					
<i>Verbena supina</i> L.	Güvercinotu				ÇBFCB
VIOLACEAE					
<i>Viola heldreichiana</i> Boiss. (Resim 21)	Gök menekşe	E	VU		Akd. El.
XANTHORRHOACEAE					
<i>Asphodeline brevicaulis</i> (Bertol.) J. Gay ex Baker subsp. <i>brevicaulis</i> (Resim 22)	Çirişine				Akd. El.
<i>Asphodeline lutea</i> (L.) Rchb. (Resim 23)	Sarı çiriş				Akd. El.
<i>Asphodelus fistulosus</i> L. subsp. <i>fistulosus</i> (Resim 24)	Hıdırellezkamçısı				ÇBFCB
<i>Eremurus spectabilis</i> M.Bieb. (Resim 25)	Çiriş				Ir.-Tur.El.

KAYNAKLAR

- Davis, P.H. 1965-1985. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol :1-9, Edinburgh Univ. Press, Edinburgh.
- Davis, P.H. MILL R.R and TAN, K. 1988. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol:10, Edinburgh Univ. Press, Edinburgh.
- Düşen, O. D., Sümbül, H. 2001. Sarısu-Saklıkent Arasının Florası. The Herb Journal of Systematic Botany, 8 (1) : 29-60.
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., Adıgüzel, N. 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı. Barışcan Ofset Ankara. 246 sayfa.
- Göktürk, R. S., Sümbül, H. 2002. The Current Conservation Status of Some Endemic Plants of Antalya Province. The Karaca Arboretum Magazine. Vol. VI., Part 3: 91–114.
- Güner, A., Özhatay, N., Ekim, T., Başer, K.H.C. 2000. Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Supplement II). Vol. 11. Edinburgh Univ. Press, Edinburgh. 656 sayfa.
- Peşmen, H. 1980. Olimpos-Beydağları Milli Parkının Florası. TBAG-335 No'lu Proje, 74 ss, Ankara.
- Sümbül, H., Göktürk, R. S. 2005. Tahtalı Dağı, 198-200. Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı, WWF Türkiye, MAS Matbaacılık A. Ş. İstanbul.

